

SDN-brochure (2016) in relatie tot brede vakinhoudelijke richtlijn dyslexie en PDDB 3.0

Wat is de relatie tussen de SDN-brochure (2016) en 1) de Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie (BVRD) en 2) PDDB 3.0?

De laatste update van de brochure van de SDN rondom dyslexiediagnostiek en behandeling stamt uit 2016. Dit najaar (2021) zijn twee andere documenten verschenen, namelijk [de brede vakinhoudelijke richtlijn dyslexie \(BVRD\)](#) en [het Protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling 3.0](#) (PDDB 3.0; implementatie januari 2022). Hieronder lichten we kort toe hoe de SDN-brochure zich tot deze twee documenten verhoudt.

Het korte antwoord is:

- De brochure van de SDN voldoet nog steeds maar is op twee punten soepeler dan de BVRD (zie onder). De SDN onderschrijft deze aanpassingen in de BVRD. **De SDN vindt het belangrijk dat bij de diagnose en behandeling van dyslexie door iedereen van hetzelfde document wordt uitgegaan c.q. dezelfde richtlijn wordt gehanteerd en raadt iedereen daarom aan vanaf nu zich te baseren op de BVRD. De SDN-brochure komt hiermee te vervallen.**
- Het PDDB 3.0 richt zich binnen de categorie van 'dyslexie' op een subgroep die in aanmerking komt voor de vergoede zorg. Het PDDB is daarmee dus nog steeds bedoeld voor een beperktere groep dan de algemene dyslexiediagnostiek (zoals de SDN-brochure en de BVRD).

SDN-brochure en BVRD: Overeenkomsten en verschillen

Overeenkomsten tussen SDN-brochure en BVRD

De SDN-brochure en de BVRD sluiten nauw op elkaar aan.

- Beide betreffen de algemene diagnostiek, indicatiestelling en behandeling van dyslexie. Voor de diagnose en indicatiestelling van dyslexie volgen beide documenten de DSM-5 criteria van ernst, hardnekkigheid en exclusiviteit.
- Beide documenten hanteren hetzelfde ernstcriterium: behorend tot de zwakste 10% van het leeftijdscohort op een genormeerde lees- en/of spellingtest (maar zie ook 'Verschillen' hieronder). Dit ernstcriterium geldt uiteraard alleen in samenspel met het hardnekkigheidscriterium; er moet sprake zijn van herhaalde zwakke uitkomsten.
- Op basis van beide documenten kan een dyslexiediagnose worden bepaald op basis van het voorkomen van alleen spellingproblemen (zwakste 10%) zonder dat er in dezelfde mate sprake is van leesproblemen. Daarbij moet uiteraard vastgesteld zijn dat het spellingonderwijs adequaat is geweest (hardnekkigheidscriterium). Is daar geen zicht op te krijgen, dan is een periode van hulp een vereiste. De kanttekening is wel dat er voorzichtigheid is geboden als er alleen spellingproblemen zijn. Inadequaat spellingonderwijs (niet aangepast aan de instructiebehoeften van de leerling) kan een verklaring zijn voor spellingproblemen.

Verschillen tussen SDN-brochure en BVRD

Er zijn twee verschillen tussen de SDN-brochure en de BVRD.

- Allereerst stelt de BVRD expliciet dat een strenger ernstcriterium moet worden aangehouden in het geval van lees- en/of spellingproblemen waarbij de hardnekkigheid van de problemen niet in kaart kan worden gebracht. De SDN-brochure verwijst wel naar het in kaart brengen van de didactische resistentie, maar noemt niet expliciet een strenger ernstcriterium. De SDN heeft bij het opstellen van de BVRD aangedrongen op een strenger ernstcriterium als didactische resistentie niet te bepalen is en onderschrijft hier dus vanzelfsprekend het standpunt uit de BVRD.
- Het tweede verschil is dat de BVRD expliciet stelt dat spellingproblemen bij mensen met een gemiddelde of bovengemiddelde technische leesvaardigheid atypisch zijn voor dyslexie. Daarom maant de BVRD tot voorzichtigheid als alleen de spellingscore in de laagste 10% valt (blz. 67) en daarbij de leesvaardigheid gemiddeld of bovengemiddeld is en raadt aan om dan op een aantal gebieden nader onderzoek te doen. In de SDN-brochure wordt verwezen naar het ernst- en het hardnekkigheids criterium dat geldt voor spelling, naast didactische resistentie en het uitsluiten van alternatieve verklaringen. Er wordt niet expliciet verwezen naar de leesuitkomsten. De SDN merkt op dat recent onderzoek aantoont dat spellingproblemen betrekkelijk instabiel zijn. Bij een aanzienlijk deel van deze groep met alleen spellingproblemen verbetert de spellingvaardigheid zonder specialistische behandeling (Moll et al., 2020; Snowling & Hulme, 2020). Daarbij komt dat spellingvaardigheid gevoeliger is voor adequate instructie. Daarom onderschrijft de SDN de insteek van de BVRD om terughoudend te zijn met de diagnose dyslexie wanneer slechts sprake is van spellingproblemen.

SDN-brochure en PDDB 3.0: Verschillen en overeenkomsten

De SDN-brochure, en BVRD betreffen de algemene diagnostiek en behandeling van dyslexie; het PDDB 3.0 betreft de diagnose ernstige dyslexie (ED) en de indicatiestelling in het kader van de vergoedingsregeling binnen de gezondheidszorg/de Jeugdwet. Het PDDB 3.0 richt zich binnen de categorie van 'dyslexie' op een subgroep die in aanmerking komt voor de vergoede zorg. Daarvoor gelden aangescherpte criteria wat betreft onderwijsfase en diagnose.

Verschillen tussen 1) SDN-brochure, BVRD-richtlijn en 2) PDDB 3.0 in onderwijsfase en ernstcriteria

Wat betreft leeftijd: alleen leerlingen van het primair onderwijs komen in aanmerking voor vergoede diagnostiek en behandeling.

Wat betreft aangescherpte diagnostische ernstcriteria: vergoede diagnostiek en behandeling zijn voorbehouden aan de 6.7% kinderen (> 1.5 SD beneden het gemiddelde) met de ernstigste lees- en spellingproblemen. De ernstcriteria in het PDDB 3.0 zijn:

- A1. $\leq -1,5$ SD (laagste 6,7%) op Woordlezen en $\leq -1,28$ SD (laagste 10%) op Pseudowoord Lezen. OF
- A2. $\leq -1,5$ SD (laagste 6,7%) op Pseudowoord Lezen en $\leq -1,28$ SD (laagste 10%) op Woordlezen OF.
- B1. $\leq -1,5$ SD (laagste 6,7%) op Spellen en $\leq -1,28$ SD (laagste 10%) op Woordlezen

Het ernstcriterium dat wordt gehanteerd in de SDN-brochure en in de BVRD is ruimer, namelijk behorend tot de zwakste 10% van het leeftijdscohort op een genormeerde lees- en/of spellingtest (uiteraard alleen in combinatie met het hardnekkigheidscriterium).

Op basis van deze ernstcriteria is ook duidelijk dat de subgroep van kinderen met ernstige dyslexie (PDDB 3.0) alleen ernstige leesproblemen of ernstige lees-en spellingproblemen kan hebben. Kinderen met ernstige spellingproblemen zonder daarnaast ook ernstige leesproblemen komen niet in aanmerking voor de vergoedingsregeling. In de dyslexiediagnostiek op basis van de SDN-brochure en de BVRD kunnen enkel spellingproblemen (zwakste 10%) zonder dat er in dezelfde mate sprake is van leesproblemen wel tot de diagnose dyslexie leiden. Daarbij moet uiteraard vastgesteld zijn dat het spellingonderwijs adequaat is geweest (onderdeel van het hardnekkigheidscriterium). Is daar geen zicht op te krijgen, dan is een periode van hulp van belang. Als gezegd, de kanttekening is wel dat er voorzichtigheid is geboden als er alleen spellingproblemen voorkomen. Inadequaat spellingonderwijs (niet aangepast aan de instructiebehoeften van de leerling) kan een verklaring zijn voor spellingproblemen. Spellingvaardigheid is meer nog dan technische leesvaardigheid afhankelijk van (goede) instructie.

Nieuwe overeenkomsten tussen 1) SDN-brochure, BVRD-richtlijn en 2) PDDB 3.0

Er zijn twee onderdelen aangepast in het PDDB 3.0 die leiden tot een grotere overeenkomst met de SDN-brochure.

Allereerst is in het PDDB 3.0 het dyslexietyperend profiel of het cognitief typerend profiel onderdeel geworden van de validerende/verklarende diagnose, en is het geen onderdeel meer van de classificerende/onderkende diagnose. Dat sluit aan bij de plaatsing van de verklarende factoren in de SDN-brochure.

Ten tweede is in het PDDB 3.0 het onderscheid tussen enkelvoudigheid van dyslexie en comorbiditeit verschoven van een beslissing op basis van classificatie naar een beslissing op basis van behandelbaarheid gegeven de complexiteit. Ook deze verschuiving sluit aan bij de benadering die is gehanteerd in de SDN-brochure. Daarin is comorbiditeit geen uitsluitingsgrond voor de diagnose dyslexie, maar moet diagnostisch onderzoek uitsluitend geven over de vraag waar de behandeling zich (primair) op moet richten.